

PFU-SAK NR. 055/12

KLAGER: Morgan Andersen
ADRESSE: Dampskipsbrygga 2, 1607 Fredrikstad
TELEFON: 45217946
PUBLIKASJON: Aftenposten (papir og nett)
PUBLISERINGSDATO: 14.12.2011
STOFFOMRÅDE: Sport
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Samtidig imøtegåelse, kontroll av opplysninger, saklighet og omtanke, rettelse
REGISTRERT: 21.02.2012
BEHANDLET I SEKR.: 22.02.2012; tilsvaarsrunden innledet
BEHANDLES I PFU: 19.06.2012
FERDIGBEHANDLET: 19.06.2012
BEHANDLINGSTID: 118 dager
KLAGEGRUPPE: Idrettsleder
PFU-KONKLUSJON: Brudd på god presseskikk
HENVISNING VVPL.: 3.2, 4.14
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Parallell klage mot Verdens Gang (sak 078/12), Fredriksstad Blad (sak 080/12) og Dagbladet (sak 079/12 – løst i minnelighet).

SAMMENDRAG:

Aftenposten publiserte fredag 14. desember 2011 en sidesideartikkel med tittelen «Ny millionutbetaling granskes». Artikkelen refererer til en kontrakt, inngått i 2007, mellom en estisk fotballspiller og Fredrikstad Fotballklubb (FFK). Klubben og fotballspilleren er mistenkt av politiet for å ha unndratt store beløp fra beskatning i forbindelse med kontraktsinngåelsen. Avisen viser til at FFKs tidligere administrerende direktør, Morgan Andersen, samt styreleder i fotballklubben, 13. desember 2011, begge ble innbrakt til forhør av politiet og at begge er siktet i saken. Skatteunndragelsen skal ha skjedd ved at et estisk selskap fakturerte klubben for såkalt scouting (talentspeiding) i det baltiske spillermarkedet, men at beløpet i realiteten dreide seg om en skjult utbetaling til den omtalte spilleren (dette er den såkalte Piiroja-saken, sekr. anm.).

Av artikkelen fremgår det at Aftenposten nå har fått tilgang til en faktura utstedt 17. mars 2008 («behandlet» 25. mars) på det samme beløpet, og som viser at en tilsvarende avtale er gjort med et svensk selskap (gjennom et sveitsisk selskap). Under mellomtittelen «Ny millionavtale» het det blant annet:

«Mens Jensen forsvant ut av Fredrikstad-styret etter 2007, ble Morgan Andersen sittende til 1. april det påfølgende året. En av de siste tingene han gjorde som FFK-ansatt var å inngå en avtale som umiddelbart kan minne veldig om Piiroja-kontrakten. »

Videre, under mellomtittelen «**Ukjent for Skatt Øst**», ble det også opplyst:

«Den til nå ukjente avtalen skal etter det Aftenposten erfarer være inngått i forbindelse med kontrakten Abgar Barsom inngikk med Fredrikstad noen uker i forveien[.]»

Mistanke om skatteunndragelse knyttet til manipulering med disse kontraktene har fått skattevesenet til å reagere.

Helt til sist i artikkelen presiserer Aftenposten:

«Det lyktes ikke Aftenposten å få en kommentar fra Morgan Andersen i går kveld.»

For øvrig publiserte Aftenposten en faksimile av den omtalte fakturaen i tilknytning til brødteksten. I «bildeteksten» sto det:

«Her er avtalen fra mars 2008 som Fredrikstads daværende adm. dir. Morgan Andersen, inngikk med et svensk firma verdt en million norske kroner.»

Artikkelen ble også publisert i Aftenpostens nettutgave.

KLAGEN:

Klager er den tidligere FFK-direktøren, Morgan Andersen, som viser til at avtalen av 2007 ble inngått av sportssjefen i klubben og at klager aldri har hatt noe med avtalen å gjøre. Heller ikke kan klager se at Aftenposten i artikkelen har dokumentert de påstander som ble fremmet. Klager legger frem legeattest på at han var sykmeldt i den perioden den omstridte kontrakten ble forhandlet og inngått. Fakturaen som avisen viser til, er attestert av en annen direktør i klubben. At klager står som referanse på fakturaen skyldes at navnet «henger igjen» fra tidligere. Han legger også frem en erklæring fra klubben om at klager på ingen måte var innblandet i signeringen (av avtalen), «verken i forkant eller i etterkant av signeringen». Klager mener således at Aftenposten har brutt pkt. 3.2 i Vær Varsom-plakaten, der det blant annet heter: «Vær kritisk i valg av kilder, og kontroller at opplysninger som gis er korrekte.»

Klager viser også til at han, i strid med Vær Varsom-plakatens punkt 4.14, ikke har fått anledning til samtidig imøtegåelse av faktiske forhold. At avisen senere publiserte en rettelse på nettet (Aftenposten publiserte klagers tilsvær, sekr. anm.) og en ny trykt artikkel i papirutgaven, mener klager ikke kan «rette opp den presseetiske feil som er begått ved ikke å innhente en samtidig imøtegåelse». Han viser også til at avisen visste om, og skrev, at politiet 13. desember hadde gjennomført husransakelse hos klageren, og at da «blir man som kjent fratatt alle eiendeler, inkludert PC og mobiltelefon».

Ifølge klager har Aftenposten avvist hans krav om å rette og beklage oppslaget. Dermed mener klager også at Aftenposten har brutt VVP punkt 4.13: «Feilaktige opplysninger skal rettes og eventuelt beklages snarest mulig.» Aftenposten har overfor klager begrunnet dette med at avisen ikke har publisert uriktige opplysninger. Nyhetsredaktøren i Aftenposten har gjentatt dette i en nyhetssending i NRK 19.12.11.

Klager reagerer også på at Aftenposten har trykket en faktaramme der det blant annet fremheves at klageren er tidligere straffet for dokumentforfalskning. Han mener dette er i strid med VVP pkt. 4.1: «Legg vekt på saklighet og omtanke i innhold og presentasjon.»

TILSVARSRUNDEN:

Aftenposten viser i sitt tilsvaret til at avisen, samme dag som politiaksjonen mot klager ble utført, fikk tilgang til den nye kontrakten og at det synes som om de to sakene «følger samme mønster». Dette mener Aftenposten er «oppsiktsvekkende og har stor nyhetsverdi». Avisens kilder hevder at det var klager som sto bak den nye avtalen, og at han fra første stund har vært engasjert for å kjøpe spilleren fra Sverige. Aftenposten er kjent med at klager var sykmeldt på det aktuelle tidspunktet, men avisens kilder hevder han likevel var «aktiv på telefon og var ofte på klubbkontoret i sykdomsperioden», og at han hadde «stor innflytelse på virksomheten også da». Avisen viser også til at det ikke fins noe fakturagrunnlag i klubben på millionutbetalingen til Sverige. Erklæringen fra klubben på at klager ikke var innblandet i signeringen, utelukker ikke at han kan ha vært en sentral person bak inngåelsen av avtalen, hevder avisen. Det vises i denne sammenheng til et intervju med konstituert adm. dir. i klubben der det blir bekreftet at det var den sportslige lederen i klubben som hadde fullmakt til å inngå den type avtaler som det refereres til, og at det var klager som hadde denne fullmakten. «Spørsmålet er ikke hvem som eventuelt har satt sin signatur på avtalen, men hvem som var sentral ved inngåelsen av den», skriver avisen i tilsvaret.

Når det gjelder anledningen til å imøtegå påstandene i Aftenpostens artikkel, vises det til gjentatte forsøk på å ringe klager mellom klokken 18 og 19 samme kveld som avisen gikk i trykken. Det ble ringt to mobilnumre samt et nummer i en ishockeyklubb der klager er trener. Avisen fikk kontakt med ham samme morgen som avisen ble distribuert. Klagers tilsvaret ble publisert i avisens nettutgave umiddelbart, og i den trykte avisen dagen etter. Avisen viser til at den ikke var kjent med at klager var fratatt sin mobiltelefon av politiet, og at man tok hans manglende svar som tegn på at han ikke ville svare. «Hvis det var slik at han var avskåret fra å svare, fordi han på dette tidspunkt var i politiets forvaring, uten tilgang til mobiltelefonen, kan ikke dette være grunn til at Aftenposten ikke skulle publisere nyhetssaken om den nye avtalen», skriver avisen i tilsvaret. Avslutningsvis påpeker avisen at utbetalingene nå er under etterforskning av politiet, og at denne forhåpentlig vil avklare klagers forhold til avtaleinngåelsen, «selv om det angivelig ikke finnes noe skriftlig eksemplar av den i klubben nå».

Klageren skriver i sitt tilsvaret at avisens fremstilling av forholdene i fotballklubben, ikke inneholder bevis for noen av de alvorlige påstandene som blir fremmet mot ham. Han bestrider Aftenpostens opplysninger om at han var aktiv i klubben under sin sykmeldingsperiode, og mener at avisen måtte kjenne til at hans aktivitet i denne perioden var rettet mot en annen overgangssak der han var involvert i en rettslig prosess med utgangspunkt i en sak som lå langt tilbake i tid og der klager var innblandet gjennom et tidligere arbeidsforhold (den såkalte «Mikel-saken» der klager senere ble idømt betinget fengselsstraff for dokumentforfalskning og falsk politianmeldelse, sekr. anm.). Klager viser til intervjuet med fungerende direktør i klubben, der det hevdes at klager hadde det sportslige ansvaret «under hans tid i klubben». Klager skriver at den fungerende lederen aldri har uttalt dette. Det vedkommende har hevdet, er at klager hadde et slikt ansvar frem

til 15. oktober 2007 – altså ikke i den perioden da avtalen ble inngått. Klager viser til at Aftenposten i sitt tilsvaer «fortsetter å fremsette usanne påstander».

Aftenposten viser i sitt andre tilsvaer til at saken knyttet til den andre omtalte fakturaen er under politietterforskning, og at en rekke av de omstridte punktene i klagen fra den tidligere klubbdirektøren forhåpentlig vil bli avklart der. Avisen gjennomgår disse punktene og viser til bakgrunnen for at den opprettholder sine påstander. Spesielt vises det til at den omtalte fungerende direktøren har sagt til Aftenposten at han ikke hadde sett faktura 2 før han så den i Aftenposten, underforstått at det dermed er sannsynlig at klager har hatt med den å gjøre. Når det gjelder punktet om samtidig imøtegåelse, skriver Aftenposten at klager, ifølge politiet, ikke fikk tilbake sin mobiltelefon før 15. desember, men at det lyktes å få tak i ham 14. desember på en telefon som tilhører ishockey-klubben, og som man hadde forsøkt å nå ham på dagen før. Underforstått antar avisen dermed at han hadde denne telefonen også dagen før. Uansett mener avisen at det er urimelig å kreve at avisen skulle vente med løpende dekning av en sak som «i disse dager rystet norsk fotball».

Klageren har i en tilleggskommentar lagt frem en rekke dokumenter («scouting-rapporter», bankutskrifter m.m.) som klager mener er bevis for at han ikke har hatt noe med kontraktsinngåelsen vedrørende faktura 2 å gjøre.

Aftenposten har kommentert disse dokumentene med at de etter avisens mening ikke inneholder nye momenter i saken, og ikke kan avklare hvorvidt klager har hatt noe med faktura 2 å gjøre.

PRESSENS FAGLIGE UTVALG UTTALER:

Klagen gjelder en artikkel i Aftenposten med tittelen «Ny millionutbetaling granskes». Artikkelen refererer til den såkalte Piiroja-saken, der Fredrikstad Fotballklubb (FFK) og en estisk fotballspiller er mistenkt for skatteunndragelse i forbindelse med en kontraktsinngåelse i 2007 som på papiret gjaldt såkalt scouting i det baltiske spillermarkedet. I artikkelen knyttes Piiroja-saken til en ny sak: Aftenposten har fått tilgang til en faktura som avisen mener viser at en tilsvarende avtale er gjort med et svensk selskap (gjennom et sveitsisk selskap). Ifølge artikkelen er det tidligere FFK-direktør Morgan Andersen som står bak avtalen.

Klager er Morgan Andersen, som mener Aftenposten fremsetter usanne beskyldninger mot ham i artikkelen. Slik klager ser det, har Aftenposten ikke utøvet tilstrekkelig kildekritikk, og heller ikke gitt ham anledning til samtidig imøtegåelse. Han opplyser at han ikke har befatning med den omtalte avtalen, og at han var sykmeldt da avtalen ble inngått. Etter klagers mening skulle Aftenposten ha beklaget og rettet opp beskyldningene. I tillegg anser han det som usaklig at avisen omtaler en tidligere dom mot ham i en faktaramme tilknyttet artikkelen.

Aftenposten opplyser at redaksjonens kilder hevder at klager sto bak den omtalte «nye» avtalen, og at han også skal ha vært aktiv i saken i perioden han var sykmeldt. Slik redaksjonen ser det, utelukker derfor ikke klagers fravær at han kan ha vært sentral i avtaleinngåelsen. Aftenposten mener også konstituert adm. dir. i klubben i et intervju har bekreftet at det var klager som hadde fullmakt til å inngå den typen avtaler som er omtalt. Videre anfører Aftenposten at redaksjonen ringte klager gjentatte ganger på ulike mobilnummer kvelden før publisering, men at den ikke oppnådde kontakt før samme morgen som artikkelen ble publisert. Et tilsvarende ble umiddelbart publisert på nett, og i papiravisen dagen etter.

Pressens Faglige Utvalg vil innledningsvis påpeke at de pågående sakene knyttet til fotballklubben som klager var direktør for, er av stor offentlig interesse.

Sakens store offentlige betydning, koblet til en pågående rettslig prosess med arrestasjon og siktelse, medvirker også til at et normalt meget strengt krav til samtidig rett til imøtegåelse må kunne fravikes i noen grad såfremt partene i saken fortløpende får adgang til å uttale seg snarest mulig. I foreliggende sak konstaterer utvalget at Aftenposten har forsøkt å innhente kommentar fra klager før publisering, men uten å lykkes. Utvalget merker seg imidlertid at Aftenposten kun forsøkte å ringe klageren i en time. Dette anser utvalget som utilstrekkelig. Her viser utvalget til Vær Varsom-plakatens punkt 4.14, der det blant annet heter: «De som utsettes for sterke beskyldninger skal såvidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger.» Utvalget registrerer imidlertid at avisen, idet den fikk kontakt med klager, umiddelbart publiserte hans kommentar på nettet og trykket den i papirutgaven dagen etter.

Slik utvalget ser det, må klager også tåle at mediene retter et kritisk søkelys mot ham i kraft av de sentrale stillingene og den rollen han har hatt i norsk fotball. Selv om utvalget kan forstå at klager misliker at Aftenposten nevner Mikel-saken i faktarammen om ham, mener utvalget at dette var relevant.

Imidlertid noterer utvalget seg at Aftenposten benytter konstaterende formuleringer i sin

fremstilling av klagers rolle i forbindelse med fakturaen og avtalen som er omtalt. Ettersom redaksjonen ikke fikk tak i klager før publisering, og han dermed ikke fikk anledning til samtidig å imøtegå påstandene, mener utvalget at Aftenposten skulle tatt flere forbehold i sin fremstilling.

I lys av mangelen på en samtidig kommentar fra klager, mener utvalget også at Aftenpostens kildegrunnlag og dokumentasjon ikke var tilstrekkelig. Utvalget viser til Vær Varsom-plakatens punkt 3.2, der det heter: «Vær kritisk i valg av kilder, og kontroller at opplysninger som gis er korrekte. Det er god presseskikk å tilstrebe bredde og relevans i valg av kilder. Vær spesielt aktsom ved behandling av informasjon fra anonyme kilder, informasjon fra kilder som tilbyr eksklusivitet, og informasjon som er gitt fra kilder mot betaling.»

Aftenposten har brutt god presseskikk.

Oslo, 19. juni 2012

Line Noer Borrevik,
Kirsti Nielsen, Håkon Borud, Martin Riber Sparre,
Henrik Syse, Camilla Serck-Hanssen, Reidun Førde